

MLADO JUTRO

Št. 33.

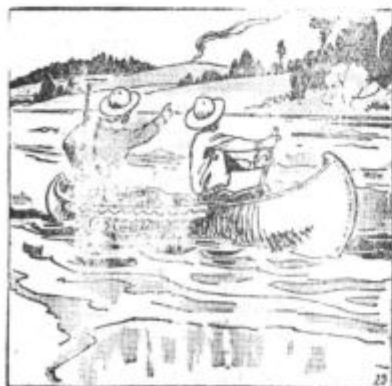
V Ljubljani, dne 18. avgusta 1940

Leto XI.

V BOJU ZA PRAVICO POVEST S SLICAMI

Čez nekaj časa je O'Connor zabrudal: »Sedaj je pač stvar taka, da ti ne pomaga nobeno upiranje več in da bova kmalu skupaj na glavni orožniški postaji. S tem se moraš sprijazniti, mladi mož, in če se namerjaš pametno in mirno obnašati, je najboljša, da pograbiš za veslo, kajti tako nama bo šlo veliko hitreje. Da ujamem Rdečega jelena, se lahko povrnem še vedno enkrat kasneje. Starci tam čez pravijo, da je sedaj na lovu.« »Prava«, mu je odvrnil Bobby, »veslanju se še nikoli nisem upiral, ne morem pa ti obljubi-

ti O'Connor, da bom ostal pri tebi. Pri prvi ugodnejši priložnosti ti pobegnem.«

Zdelo se je, da O'Connor ne mara odgovoriti na to prostodušno izjavo mladega moža; toda kasneje, ko sta se že oddaljila od kraja, kjer sta se vkrcala, dalje po reki navzdol, je povzel z nekoliko prijaznejšim glasom: »Prava prav mi vsa ta neumna stvar nič kaj ne ugaja. Toda kaj naj počnem? Naloženo mi je, da moram tebe in Rdečega jelena privedi na postajo in na tem se trenutno ne da nič spreminiti. Povelje je pač povelje in moja

služba mi ne dopušča, da bi premišljeval in razsojal, ali je upravičeno ali ne. Da pa ni pri vsej zadevi nekaj v redu, v tem sem si že dolgo na jasnem.« Za taboriščem Indijancev se je vlekel precej visok in dolg gorski hrbet. Z njega se je sedaj dvigal gost, navpičen stolp dima, ki je bil vsako toliko za hip prekinjen. »Obesijo me naj, če to ni telegramček, ki ga pošilja Samotni orol svojemu sinu Rdečemu jelenu. To bržkone pomeni toliko kot: Dečko, ostani, kjer si!« Pa se je spet prekinil in nato zapovedal: »Toda nadaljujva najino pot!« Bobby mu ni odgovoril.

bil si je pa prav tako kot poročnik na jasnem, da se samotni orel tako kot njegovi predniki dobro razume na danje znamenj z dimom.

Čim bliže sta prihajala trdnjavi, v kateri se je nahajala glavna postaja orožništva, tem bolj je postajala voda deroča in O'Connor je bil prisiljen svoj krhki čoln ravnati bliže brega, kjer moč toka ni bila tako silna. Prav ta breg pa ni bil na gosto poraščen z visokim drevjem in slučajno se je Bob-

byjev pogled ustavil na nekem mogočnem drevesu, katerega krošnja je bila zelo gosta zaradi listja in vej. Nekaj prav močnih vej je motelo celo daleč nad reko. Zazdelo se mu je, da razločuje v gostem mraku pod krošnjo obrise človeške postave. Kmalu se mu je ta njegova domneva potrdila: tam pred njima se je med debelimi vejami mogočnega drevesa skrival Rdeči jelen! Ko bi sedaj poročnik le ničesar ne opazil!

Golar Manko:

Oče župan in piščanci

Je imel župan iz Spuhlje vasi hudo hudo ženo. Pravijo, da ji je bilo ime Kunigunda, in da ni bil župan župan, pač pa njegova žena. Ves dan je moral čepeti doma, le skozi okno je lahko časih pokukal, v nedeljo pa je moral s Kunigundo k maši; kar na levo stran cerkve ga je peljala, kar je bilo za Spuhljo nekaj nezaslišanega.

Kratkomalo: Župan Jaka, ki ni bil župan, je moral čepeti doma, njegova žena Kunigunda pa je hodila okrog. Seveda, mati županja ni kar tako, kot sosedova Urša, ki ima za moža le mežnarja, zato tudi ne more vedno čepeti doma in kuhati žgancev. To naj dela Urša, ne pa gospa županja. Zato si res ni mogla drugače, in je lazila Kunigunda ves ljubi dan od sosedo do sosedo, od botre do tete in nazaj. Marsikaj je zvedela, marsikaj povedala, raje več, ko premalo. Tako se tudi spodobí za gospo županjo.

Kot lansko leto, tako so tudi letos imeli pri županovih piščance, majhne in luštane, sicer jih je bilo res le pet, piščanci pa so le bili.

Odslej je bilo konec županovega lenuharjenja; ubogi Jaka ni smel gledati niti več skozi okno, ves dan je moral buliti na dvorišču v piščance, da ne bi priletel kakšen jastreb ali pa kakšna druga zverina in pograbila to ali ono pišče.

Nič se ne more reči, da ne bi oča župan zvesto opravljal težkega posla, saj včasih ni upal niti zamižati, če mu je sonce preveč sililo v oči, ker nikjer ne piše, da ne bi mogel ravno tisti hip planiti jastreb v piščančvo čredo in odnesti ubogo živalco.

Toda naj si je prišlo do tega tako

ga je Kunigunda nalomila, kar se je dazaspal, morda je bilo krivo temu prevročemu soncu, ali pa ga je obšla kakšna ne ve se slabost, kratkomalo. Jaka je zaspal in da bi bila nesreča še večja, je priletel jastreb in odnesel najlepše pišče. Seveda se ne smemo čuditi, če je iskal župan peto pišče zama. In da ga je Kunigunda nalomila kar se je dalo, ko je prišla domov, no, o tem bi bilo odveč govoriti.

In preden je zjutraj odšla Urša zopet po opravkih, je zagrozila ubogemu Jaki, da bo konec z njim, če mu jastreb odnese še kakšnega piščanca. Pristavila pa je tudi: »Danes me do večera ne bo domov. Glej, da mi ne boš stikal po skrinji, posebno pa mi ne lazi po kuhinji in ne vtikaj nosu v tisti rjavi lonec, ki stoji na polici, kajti, če le povohaš zadevo, ki je v njem, bo takoj po tebi in niti grbasti Nacek ti ne bo mogel več pomagati, pa čeprav bi te celega namazal z gadjo mastjo.« In še dve je dobil Jaka z metlo, da bi svarilo bolj zaleglo.

Milo je obljubljal preplašeni Jaka svoji ženi, da bo odslej zvesto čuval ostale piščance in da mu niti v glavo ne pade, da bi stikal po kuhinji, najmanj pa, da bi vtikal nos v tisti rjavi pisker, o res, res, da ne.

Kakor je obljubil Jaka, tako je tudi storil: Ves dan je lazil za piščansko četico, od gnojišča do gnojišča, od tu na vrt in zopet nazaj na gnojišče. Tako je šlo od zore do mraka, dan za dnem, toda na žalost le pet dni.

Zopet se je zgodilo, da je pričel loviti ubogega župana peti dan spanec. Po vsej pravici se je zbal, da bo zopet zaspal. Toda Jaka je zvit, da mu

zraku jastreba in v njegovih krempljih piščance, ki so bingljali kakor zrele češnje na veji. Milo je gledal Jaka za svojimi varovanci, dokler niso izginili za vaškim stolpom.

Seveda se ne smemo čuditi, če je pograbila Jaka divja srd, žalost, obup in temu podobne zadeve. »Kaj bo sedaj, mu je planila misel kakor jazbec v glavo — nič drugega, kakor konec bo s teboj«, mu je odgovarjala pamet.

»Če je tako, pa naj bo«, si je dejal, in že je tekel v kuhinjo, pograbil pisker in iz njega pojedel strup, ki ga je namenila Kunigunda Bog ve komu. Še toliko je imel moči, da se je splazil

ni daleč para naokoli, tako si je vsaj mislil. Polovil je piščance, vse štiri privezal na vrstico in si mislil: »Ljubi jastreb, pograbil pišče in z njim ostaje volja. Tudi piščanca lahko pograbiš, toda vseh štirih živalic si nikakor ne boš mogel privoščiti kar naenkrat. Ne boš me, mrha, več prevarila.«

Ob teh mislih je naš nasukani Jaka sladko zadremal in Bog ve, kaj je sanjal na vročem soncu. In ko se je Jaka v sanjah najslajše nasmihal, ko se mu je sanjalo, da so ga sami angelčki žgečkali po podplatih, je priletel jastreb, pograbil pišče in z njim še ostale tri. In ko je Jaka prebudil vrišč in kokodajsenje koklije, je videl visoko v

v čumnato, se vlegel v posteljo in čakal na belo smrt.

Šele proti večeru je zaslišal v veži korake: »Aha,« si je dejal »že gre po me bela smrt s koščenimi rokami in z ostro koso.« Pokrižal se je še enkrat, globoko zavzdihnil in —: »A, tu si mrčina, spiš, kje so piščanci, kje, povej!« Kot vihar se je pripodila v sobo njegova babura in vihtela nad njim ljuto metlo. Jaka debelo pogleda svojo Kunigundo in vzdihne: »Ni jih več, z jastrebom so odleteli, takole,« in zakrillil z rokami kot čaplja. Že je padalo po ubogem županu, a ta mirno nadaljuje: »Nikar se ne trudi, ljuba Kunigunda,

saj nisem več živ, že ves popoldan ležim mrtev tu v sobi, ves strup sem pojedel in sedaj me ni več.»

»Kaj, medu tudi ni več, ki sem ga pripravila za potice, o, moj Bog!« Sedaj pa je bilo konec milosti: Jaka se

je zvijal pod metlo kot črviček, prosil, molil, a zaman, ker strup res ni bil strup, pač pa sladek med, s katerim si je slajšala Kunigunda grenke dni in tega greha mu nikakor ni mogla odpustiti.

Skozi goro

Nemara ste kdaj slišali zgodbo o učenčku, ki je dobil v šoli nalogo z naslovom: »Misli ob znožju gore«. Menda si z njo ni prislužil dobrega reda, zakaj ko je hotel učitelj pregledati nalogo, je bilo v zvezku samo zapisano: »Oh, da sem zgoraj!«

Podobne misli so gotovo obhajale mnoge izmed potnikov, ki so morali v glavno minulih časih tvegati naporno vožnjo čez Sv. Gothard, če so hoteli

lokateri potnik pač misli na to, kako silnih naporov je bilo treba, da si lahko privoščijo to vožnjo; večina se jih zadovolji s tem, da zabavljajo, ker morajo celih 20 minut drdrati skozi 15 km dolg, teman predor.

Drzni in odločni so bili možje, ki so leta 1872 začeli graditi ta predor. Z dletom in kladivom so se delavci lotili kamenitega velikana. Toda zgolj z močjo človeških rok niso prodrli na dan niti meter daleč v goro. Na ta način bi bilo trajalo 70 let, preden bi bil predor dogotovljen. Kmalu so pripeljali vrtnale stroje, in dinamit je trgal gori velike kose iz skalnega osrčja. Zdaj je šlo že hitreje: graditelji so se vsak dan po 7 metrov globoko zarivali v skalovje. Dve veliki skupini delavcev sta se lotili dela vsaka na svoji strani Sv. Gotharda; inženjerje je le skrbelo, ali se jima bo posrečilo, da globoko v notranjščini gore zadeneta druga ob drugo?

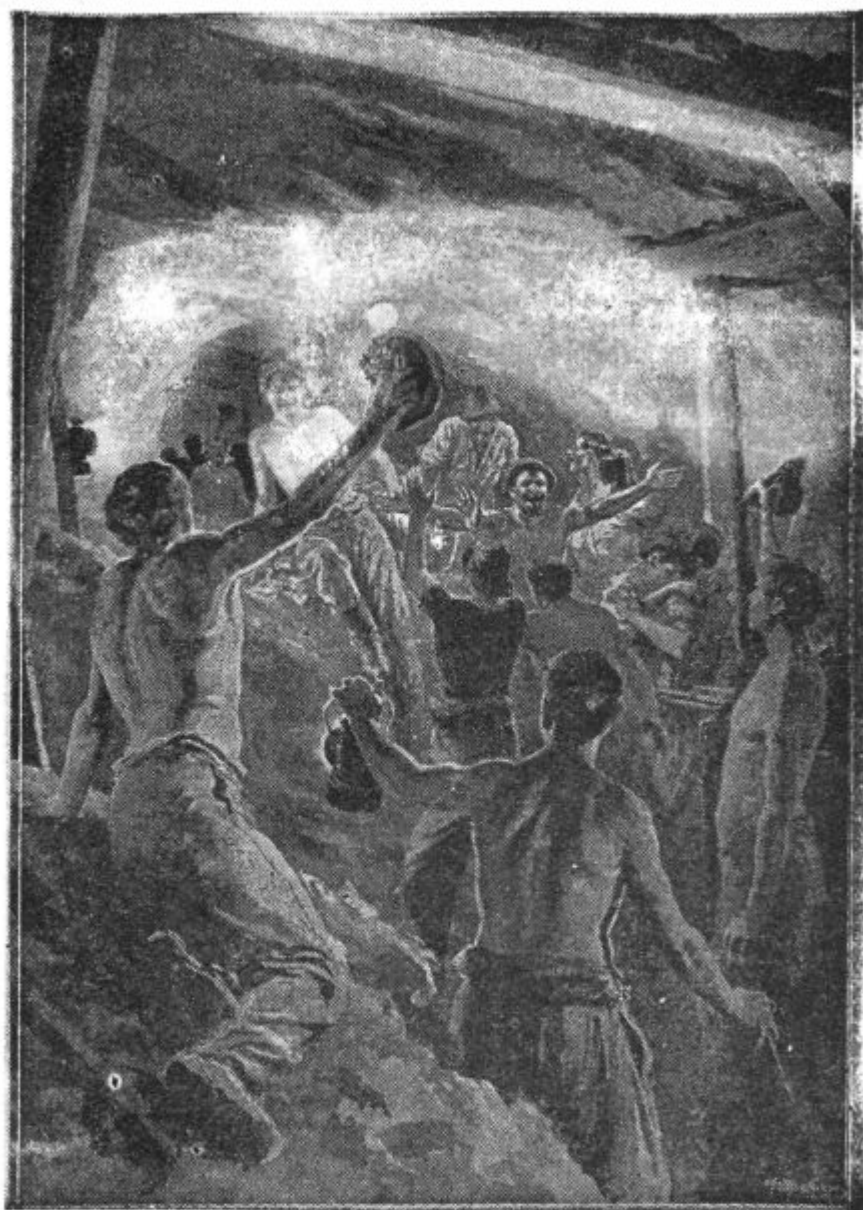
Ali kameniti orjak se ni dal kar tako podjarmiti in je zastavil v obrambo vse svoje prirodne moči. Podzemeljski izvirki so bruhali v rov ter povzročali hude nesreče. Cele plasti kamnja so se rušile in pokopavale ljudi pod seboj. Vsega skupaj je pri tem velikanskem delu 310 ljudi izgubilo življenje, 900 pa jih je bilo ranjenih. Le najbolj krepki možje so mogli prenašati napore tega velikega dela. Kolikor dalj so prodirali v goro, toliko toplejši in slabši je postajal zrak, in boleznijo so neusmiljeno kosile med delavstvom.

Zaman pa veliko podjetje ni bilo. Po skoraj osemletnem delu sta se nazadnje delovni moštvi tako približali drugo drugemu, da sta se mogli sporazumeti med seboj. Na drugi sliki vidite, kako planejo delavci po zadnji razstrelbi naprej in pozdravljajo tovariše z nasprotni strani. Računi inženjerjev so bili pravilni.

priiti iz srednje Evrope v Italijo, deželo sladkega grozdja. Ko so zgradili cesto čez prelaz, si lahko s pošto kočijo prevozil pot od Lucerna v Švici do Milana v Italiji v 27 urah. Na naši prvi sliki vidite to zanimivo vozilo, ki ga je vleklo 5 močnih konj. To najbrže ni bila počasna vožnja, in potniki so se na mnogoštevilnih cestnih ovinkih gotovo čvrsto oprijemali sedežev.

Toda razvoj se ob tem ni ustavil, in dandanašnji traja ista pot v udobnem železniškem vozu komaj 6 ur. Le ma-

Človeška odločnost in žilavost je bila nazadnje zmagala, in zdaj drdra vsak dan mnogo vlakov v goro, kakor

bi bili namenjeni h gorskemu duhu v njenem osrčju, toda na onem koncu prisopihajo vsi spet na beli dan.

JUTROVČKI

PISEJO ...

Pes in muca si po navadi nista prijatelja. Zgodi pa se tudi da se sprijaznita ter se čisto dobro razumeta.

Lepo se videti če se pes in muca skupno igrata ter s tačicami božata drug drugega, le pri jedi se bolj redko razumeta.

Ljudje pravijo ob kaki priliki: »Tako se gledajo kakor pes in mačka.«

Če muca zagleda psa se takoj usloži in našopiri dlako, ter prha v znak da je pripravljena na boj, ko pa vidi da je stvar resna jo že ubere na bližnje drevo in prav posmehljivo gleda na psa, ki jo opazuje pod drevesom, češ zdaj pa čakaj name dokler se Ti ljubi.

Psu se stvar kmalu zdi preneumna in gre svojo pot naprej.

Muce so navihane in hinavske. Vsaka muca ima baje na koncu repa privezanega hudobca zato se tudi ne pusti rada vlačiti za rep in takoj zarenči.

Otroci imamo po navadi prav rad pse in muce in imamo z njimi mnogo zabave.

Remic Olga, učenka III. razreda osnovne šole v Bočni p. Gornji grad.

Dva sovražnika. Lepega dne sta se srečala muca in pes, ki sta bila že od nekdaj huda sovražnika. »To bo maščevanje!« sta si hkrati mislila oba. Posebno pes si je vroče želel, da bi muco premagal. Dostikrat jo je bil že napadel, pa mu je zmerom ušla. Zarenčal je, pokazal zobe in se zakadil vanjo — toda muca je bila urna in prebrisana. Hitro je splezala na bližnji drog in se tako rešila. Pes pa je ostal pod drogom in žalostno gledal gor, sam pri sebi pa sklenil, da se do prihodnjega srečanja nauči plezanja!

Nada Christof, dijakinja Ljubljana VII.

Dragi stric Matie! Tu Ti pošiljam zgodbičko o psu in mački. Veselilo bi me, ko bi Ti ugajala, da bi dobila tudi jaz od Tebe lepo darilce:

»O, kaj pa je to, da tako vpljejo sosedovi otroci!« reče gospa Stotnik, ki je stanovala blizu tamkaj. A Miha, sosedov hlapec, ki je priel pravkar mimo, ji odvrne: »I kaj, psa so dobili, psa.« Pa je kmalu videla tudi gospa Stotnik, da vpitje ni bilo

zastonj. Sosedov Roksi — tako so ga imenovali — je bil najlepši pes v vsej vasi.

Z vsemi je bil Roksi dober, samo z domačo mačko se ni mogel razumeti, ker mu je še isti dan, ko je prišel, popila mleko, katerega je dobil od gospodinje. Zato ji je hotel to kar povrniti. Ko je mačka nekega dne sedela na pragu vsa zamišljena, se je Roksi tiho priplazil v njeno ozadje. Že je hotel skočiti, toda mačka ušesa dobro čujejo, kot blisk skoči s stopnic na električni drog, ki je stal na drugi strani ceste. Ali Roksi ima dolge noge in zaradi tega dela velike skoke, kar hitro jo je ubral za mačko. Joj! Kaj pa je sedaj, mačka je sedela vrh droga, Roksi pa je obstal pod njim ter žalostno lajal.

Mačka pa si je mislila: »Ti si hotel ustraševati mene, a sem te jaz prelaščila.« Te lepo pozdravlja

Tajda Kocjan, učenka V. razr. nar. šole v Petrovčah pri Celju

Dragi striček u.u

Tamkaj ob cesti
je hišica bela,
tam psička je Led:
mladiče imela.
Muček sosedov
jih gledat hiti,
mamica pasja
se zanje boji.
Skoči za muckom
pod ga okrog,
a muček se srečno
reši na drog.
Še ga oblaja
in mu zapreti:
»Fridi še enkrat,
ti starem kosti!«

Ivo Pišek, dijak Semič 35

Dragi stric Matie! Danes se prvič oglašam v Tvojem kotičku. Najznamenitejši poklice se mi zdi pilot. Ko bom velika, si želim postati pilotka. Z aeroplanom bi si ogledala našo prelepo domovino Jugoslavijo. — Zdrav, stric Matie! Te pozdravlja

Vera Vriak, učenka

I. razr. drž. real. gimn., Novo mesto. Prešernova ulica 10.

Mačka in pes. Živela sta pes in mačka v najlepšem prijateljstvu. Vsak prigrizek sta si delila, dokler ni mačke pograbil škodoželjnost. To se je zgodilo takole: Mačka je pri kmetici ugrabila lonček masti in ga nesla psu. Zmenila sta se, da skrijeta lonček na skedenj in ga shranita za zimo. Res sta nesla lonček shraniti. V miru je preteklo nekaj dni, ko začnejo mačko navdajati zle misli. Neki glas ji pravi: »Bodi pametna in snej sama mast, saj si jo ugrabila ti!« Mačka se je ravnala po tem nasvetu in polizala lonček masti — Ko je pes to doznal, se je hudo razjezil!

in napovedal mački vojno. Med njima se je začela huda sovražnost. Vselej, kadar sta se na cesti srečala, je mačka urno splezala na telegrafnico, pes pa je spodaj zaman čakal na svojo žrtev.

Četina Jože, dijak

2. klas. vzpored. na drž. real. gimn.
v Celju.

Dragi stric Matie! Ko sem bil še zelo majhen, sta me vzela tatek in mamica s sabo na letalski miting, ki ga je priredil naš Aeroklub na vojaškem vežbališču pri Ljubljani. Z zanimanjem smo sledili letalcem, ki so izvajali s svojimi aeroplani različne akrobacije, nazadnje pa so vozili tudi druge ljudi po zraku. Že tedaj sem si želel, da bi smel še jaz leteti, a menda nista imela niti tatek, niti mamica toliko poguma, da bi šla z mano v aeroplan. Želja po letanju pa je ostala v meni živa vse do danes in zdi se mi, da bi bil najbolj srečen, če bi mogel postati pilot. Ta poklic me najbolj veseli in nanj se že sedaj nekoliko pripravljam. Imam nekaj starejših prijateljev, ki delajo aeroplanske modele. Kadarkoli utegnem, jih obiščem v njihovi

delavnici ter jih opazujem pri modeliranju. Če mi dovolijo, jim tudi kaj pomagam. Izdelali so že več modelov in vsi so se jim prav lepo posrečili. Modeli imajo tale imena: Lahor, Pitomac, Čapija in Aerva. Za propelerje uporabljajo poseben les, ki raste baje v Ameriki in je lahek kot plutevina, a kljub temu zelo trpežen.

Večkrat prileti nad Litijo kak aeroplan, zakroži nad savsko dolino, pa zopet odleti nazaj na ljubljansko letališče. Zame je to vedno svojevrsten dogodek. Oči kar ne morem odtrgati od ponosnega jeklenega ptiča. Vem, da ni nevoščljivost lepa čednost, a mi boš že oprostil, dragi striček, če Ti priznam, da vsakokrat z zavistjo opazujem letalca, ki se tako brezskrbno prepeljava nad našim trgom. Ah, ko bi se mogel tudi jaz enkrat dvigniti s tem modernim vozilom v zračne višave in si od tam ogledati Ljubljano, Litijo in morda še kak drug kraj naše širne domovine. Iskrene pozdrave Ti pošilja Tvoj udani

Rojec Andrej, dijak I. razr. mešč. š.
v Litiji

Posnemanja vredno

Vsak deček bi se moral naučiti prišiti gumb. To pride mnogokrat v življenju prav in čim bolj je človek v takih malenkostih samostojen, tem manj ga plašijo razne ovire in neprijetnosti. Pa tudi doma bi morali mnogokrat upoštevati, da ne velja obremenjevati matere s stvarmi, ki jih lahko uspešno sami opravimo. Tudi luknjo v nogavici in strgan rokav bi morali znati zašiti trpežno in

lepo. Ali znate? Če ne, se le potrudite in prepričan sem, da vam bo mamica ali pa sestra rada pomagala in vam pokazala, kako se to okusno napravi.

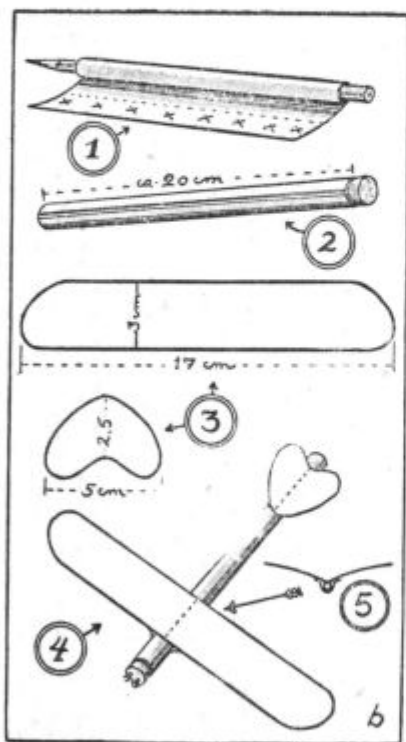
Na angleških šolah so sedaj poskusili uvesti ročno delo tudi v učno snov na deških šolah. Naša slika nam kaže prvošolce, ki pletejo nogavice za mornarje. Zdi se, da se mladim Angležem ta nova dolžnost ne upira preveč.

Letalce zgrajeno na pihalniku

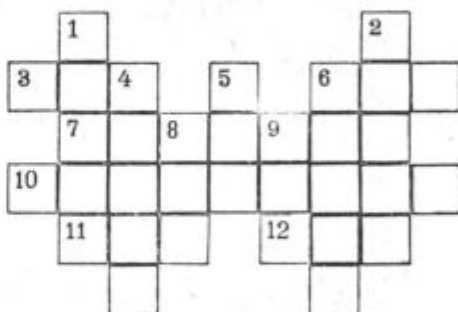
Morda že imate pihalnik; če ga nimate, si ga brž napravimo. Kos tanke lepenke zvijemo enostavno na okroglem svinčniku (slika 1), toda čvrsto tako, da nanesemo na posamezne navoje tanko plast lepila. Posebno skrbno moramo zlepiti zadnji zavoj (glej x-x-x) pa robove in ko smo to opravili, pustimo, da se pihalnik temeljito osuši. Ko se to zgodi, potegnemo iz njega svičnik.

Na to cevko ovijemo sedaj drugo, ki nam bo služila za gred letalca. Vrhnja cevčica mora drseti preko spodnje prav na rahlo. Zaradi tega ovijemo, predno se lotimo izdelave druge, ki nam bo služila za gred, pihalnik s kosom tankega papirja. Ta nova cevka naj bo

gredi. Kako to izgleda, vidimo na sliki 5, ki nam kaže dovršeno letalce s prednje strani. Končno upognemo krili in krmilo nekoliko navzgor, tako da imajo n. pr. krila rahlo naznačeno obliko črke V. Sedaj že lahko poskusimo s poletom. Največkrat se bo pri tem izkazalo, da je zadnji del letalca pretežek. Da dobimo pravilno težno razmerje, zabijemo v zamašek nekaj žebeljev. Ko je vse v redu, vtaknemo pihalnik v gred letalca in z močno sapo pihnemo vanj. Čudili se boste, kako lepo bo letela ta letalska igračka skozi zrak in ne bo vam žal truda in časa.

Križanka

Vodoravno: 3. mlečni izdelek, 6. cvetni list, 7. mesto v Dalmaciji, 10. Sienkiewiczzev roman, 11. narodna pametnica, 12. nagnenje k usvajanju, tudi lahko atletska panoga.

Navpično: 1. ujeda, 2. naš obmejni kraj, 4. del glave nekaterih živali, 5. zver, 6. tekočinska posoda, 8. domači žival, 9. šivalna potrebščina.

Rešitev križanke

Vodoravno: 1. ep, 4. km, 5. romar, 8. veletok, 10. malinovec, 11. Rab, 12. les.

Navpično: 2. prelaz, 3. amen, 4. krova, 5. Olib, 7. Atol, 8. var, 9. kes.

dolga približno 20 cm. Ko se posuši, ji nataknejo na sprednjo odprtino majhen zamašek (slika 2), nakar prilopimo krila in zadaj krmilo (slika 3). Tako krili kakor tudi repno krmilo prilopimo točno v sredino, pritrdimo pa oboje na spodnji strani s papirnatim trakom, ki ga prilopimo čoli